

Det har inte gått ett år sedan orden "Je suis Charlie", "Jag är Charlie" spreds över världen och blev en symbol för tryckfrihet och solidaritet och mot terrorism. Och knappt en månad sedan Paris drabbades av ännu ett fruktansvärt terrordåd. Världens demokratier är skakade. Hur ska våra samhällen kunna skydda sig och samtidigt bevara den öppenhet och rättssäkerhet som är demokratins fundament?

Efter terrordådet mot den franska satirtidningen Charlie Hebdo den 7 januari i år samlades människor i stora skaror i Paris och runtom i våra europeiska städer och demonstrerade för tryckfrihet och yttrandefrihet på ett närmast triumfatoriskt sätt. Pennan var symbolen. När min man Per Eric och jag kom att bo på ett hotell strax intill Charlie Hebdos redaktion en månad efter terrordådet låg det fortfarande berg av blommor och mängder med pennor framför ingången till redaktionen. Överallt på lyktstolpar och husfasader runt om i Paris satt det klisterlappar: "Je suis Charlie". Inte ska vi låta de fega terroristerna skrämja oss! Det var budskapet.

Efter det senaste terrordådet med många fler och denna gång slumpvis utvalda dödsoffer är stämningen mindre självsäker och protesterna ännu mer förtvivlade. De demokratiska friheter som vi länge tagit för fullkomligt självklara är hotade. I Frankrike råder undantagstillstånd.

När vi planerade detta temanummer om tryckfriheten var det med ambitionen att visa på de ansträngningar som politiker och publicister gjort genom de 250 år som gått sedan vi 1766 fick vår första tryckfrihetsförordning, världens äldsta. Kanske är det inte ett ämne som normalt får en tidningsläsare att kasta sig över en artikel för att ta del av ett rafflande innehåll. Men nu är det mer aktuellt än någonsin. Kampen för tryckfrihet i Sverige och Finland – båda utgjorde Sveriges rike den gången det begav sig – har många dramatiska och även komiska poänger.

Wendelas Vänner brukar kunna en del om hur Lars Johan Hierta lekte kurragömmalek med kungen och hans hovkansler för att undgå indragningsmakten. Bland annat om den berättar vi i detta nummer. Men också, med juristen Johan Hirschfeldt som sakkunnig, om det unika med offentlighetsprincipen och hur den långsamt men säkert har kommit att präglade mentaliteten i vårt samhälle.

Men var går gränsen för vad som kan sägas och tryckas? Och hur kommer vi tillrätta med hot och hat på nätet? Om det skriver vi också. Välkommen att fira 250-årsjubileet av det fria ordet!

Ami Lönnroth, vice ordförande